

Drömmresan till världens tak

En reseskildring från ett soligt Tibet, juli 2014, bland pilgrimer, rykande smörte, elscootrar och Chomolangma.

TEXT OCH FOTO: MIA KÖRLING

DET ÄR MORGON i Lhasa – solen lyser in rött genom gardinen. Fåglarna kvittrar utanför. Annars är det förhållandevis tyst och jag ser bergen som ståtligt omger Lhasa bortom hustaken. Jag ligger under det tjocka värmande täcket och runt mig hänger flåtor av yakhår med snäckskal och stenar i rött, blått och turkost. På stolen framför mig blickar Buddhas ögon i alla väderstreck. Skåpet framför mig är målat med scener ur tibetanernas vardagsliv, får som betar på sluttningarna under bergen och vita nomadtält med broderingar som vajar i vinden. Magen börjar kurra efter tsampa och snart sitter vi nere i den lilla restaurangen på hotellet Shambala Palace och blandar den vita malda tsampan med smörté. Rökelsen smyger sig fram i rum-

met från rökelselådan och rummet fylls med en ljuv söt doft. Det är en ny dag i Lhasa och vi ska snart ge oss ut på ännu ett äventyr på världens tak.

DET KÄNDES SOM en magisk och nästan överklig idé som började formas när jag och min vän Lisa bestämde oss för att vi skulle ge oss iväg till det ”riktiga” Tibet. Men alla bitar föll på plats och med kontakter, is i magen, och en stor dos äventyrsanda klistrade vi ihop vårt äventyr; Flyga till Lhasa från Beijing och köra mot Nepal, utforska den mytomspunna staden Lhasa, se Potala och Jhokang, de vackra buddhistiska klostren och Chomolangma, ”Den stora modern” även kallad Mount Everest. Att få möta den unika tibetanska

kulturen och naturen, slätterna och de heliga bergskedjorna med glaciärer var en dröm som jag så länge haft i mitt liv och det var fantastiskt att äntligen få förverkliga den.

Så dagen då jag äntligen går ut genom tullen på flygplatsen i Lhasa och får tillbaka mitt pass av den kinesiska polisen är lättningen enorm. Det känns helt ofattbart att nu äntligen vara i Lhasa efter så många år av längtan att komma hit. Vi är en mindre grupp västerlänningar som alla ivrigt letar med blicken efter våra guider. Och där står hon på andra sidan vägen med en skylt och ett gigantiskt leende. En liten pigg tibetansk tjej med gnistrande ögon tar varmt emot oss. Snart far vi fram mellan nybyggda kinesiska hus och vackra tradi-

tionellt klädda tibetaner som går längs med vägkanten. Vår guide och chaufför är båda tibetaner och snabbt förklarar guiden hur glad hon är att vi var här men också hur försiktiga vi måste vara, vi får inte nämna "HHs" namn, Hans Helighet den fjortonde Dalai Lama, ute på öppna platser och vi får absolut inte ta bilder på kinesiska säkerhetsmän, militär eller polis. Hon förklarar att det skulle kunna skada guiden, chauffören och resebyråns hela familjer som kan bli förhörda, trakasserade och eventuellt fängslade. Medveten om situationen i Tibet sedan tidigare var jag beredd på detta men känner frustrationen stiga – det är svårt att möta det orättvisa och oförsvarbara. Genast hade Tibets komplicerade situation gjort sig påmind och kontrasten mellan den vackra tibetanska kulturen och det hårda kinesiska förtrycket blir på en gång tydlig.

VÄL FRAMME I LHASA, är den första blicken av Potala-palatset slående, denna otroliga boning som tillhört Dalai Lamorna sedan 1600-talet och är en bild som så ofta dyker upp som symbolen för Tibets hjärta, andliga

och politiska center. Med sin majestätiska plats uppe på berget blickar Potala ner över dalen i Lhasa. Namnet kommer från det heliga berget Potalaka som sägs vara boningen för medkänslans boddhisattva Chenrezig. Runt palatset går hundra säkert tusentals tibetaner kora med sina manihjul, radband, stiliga chubas och häftiga cowboyhattar. Efter ett par dagar i Lhasa smälter även vi in i mängden av tibetaner som upprepar mantrat Om mani Padme Hum viskandes och intensivt, gamla som unga och känner hur den tjocka doften av rökelse omger oss. Pilgrimerna går med snabba steg i moderna träningsskor och de färgstarka förklädena som kvinnorna bär lyser i solskenet.

VI BOR PÅ ETT tibetanskt hotell i den gamla delen av Lhasa dit inga bilar kan ta sig utan små gränder väver samman ett nät runt det heliga templet Jhokang. Här är de flesta invånarna tibetaner till skillnad från den moderna delen där kineserna nästan är en vanligare syn. I den gamla delen finns Barkhor, torget framför Jokhang templet där tibetaner och pilgrimer från hela världen prostrerar tidig morgon till sen kväll.

För att ta oss dit får vi gå genom säkerhetskontroller och lämna våra väskor för att bli scannade. Ingen av säkerhetspolisen rör en min, trötta uttråkade gör de monotont sitt jobb och har en bister uppsyn. Snart förenas vi i koran runt Jhokang, med den strida ström av pilgrimer som går medsols runt templet. Det var ursprungligen grundat av Songtsen Gampo, den förste kungen i Tibet. Jokhang templet, som betyder Buddhas hus, anses vara det heligaste templet i Tibet och byggdes för de två prinsessorna som Songtsen Gampo var gift med, den nepalesiska prinsessan Bhrikuti och den kinesiska prinsessan Wencheng. I templet finns den första bilden av Buddha som fördes in i Tibet, vilken prinsessan Wencheng hade med sig som hemgift – den anses vara det heligaste objektet i Tibet. Det finns många versioner om hur Jokhang templet kom till och en är att Songtsen Gampo kastade en ring upp i luften och ringen landade i en sjö. Ur sjön höjde sig en fantastisk stupa och efter att man fyllt sjön byggde man sedan templet på den här magiska platsen. Jokhang templet har gått igenom många skepnader och ombyggnationer

men den innersta delen är från 600-talet och varje morgon kommer långväga pilgrimer hit för att be. Templet är också naturligtvis hårt bevakat och den röda kinesiska flaggan hänger över ingången där kinesisk säkerhetspolis kontrollerar varje besökare noga. Här har flera gånger tibetanska munkar gjort uppror och den andliga stämningen är blandad med spänningen av den polisiära närvaron. Väl inne i templet får man inte ta några bilder och vi snirklar oss igenom de små gångarna och rummen som är fyllda med buddhistiska föremål. Det är ganska trångt men här vilar en stark andlig närvaro.

VI STANNAR FRAMFÖR en thangkamålning av Shakyamuni Buddha med sju små skålar framför fyllda med vatten. Vår guide förklarar att Buddha tog sju steg i alla väderstreck och det är därför man har just sju skålar. Vattnet symboliserar att alla är lika, även de fattigaste som inte har några ägodelar kan offra en skål med vatten. Vattnet är också genomskinligt och klart och representerar renheten. Överallt i gamla Lhasa är den tibetanska buddhismen närvarande och ute på gatorna är butikerna fyllda med religiösa föremål som radband, bönehjul, thangkamålningar av Buddha, Chenrezig och Tara, och symboliska smycken med turkos och korallröda stenar. Vackra tibetanska kvinnor med långa färgade trådar inflätade i sina långa mörka flåtor passerar oss och män från Kham i östra Tibet med röda tofsar, och här och var syns Buddhas ord skrivet med tibetanska tecken.

INTRYCKET AV LHASA är en intensiv blandning av tutande elscootrar, rödklädda munkar, skällande hundar, moderna klädbutiker som Adidas, färgglada cykelrikshor, tjock doft av rökelse, kinesiska flaggor och bländade sol. Tillsammans med vår guide utforskar vi Lhasas olika delar, besöker Norbulingka, det gröna sommarpalatset med blomstrande trädgårdar, Drepung klostret i närheten och går på upptäcktsfärd genom gamla Lhasas myllrande gator. Med nyfikna steg går vi genom de smala gränderna till en typisk liten tibetansk restaurang med låga soffor och bord där termosarna står uppradade fyllda med smörté. Vips efter att vi slagit oss ner på hörnet av en soffa inträngda mellan en familj av två små systrar i skoluniform deras mamma och mormor kommer teglasen flygande. Nyfikna ögon tittar på oss från alla håll och möter våra blickar

med försiktiga leenden. Det visar sig att de flesta tibetaner är ganska skygga att tala med västerlänningar eftersom det skulle kunna vara en risk vilket vi naturligtvis respekterar. Lunchen består av putti, en lite tjockare nudelsoppa med värmande kryddig buljong, tofu och grönsaker. Det är vanligt i Tibet att äta kött så med lite övning lyckas jag lära mig ”jag är vegetarian” på tibetanska ”Nga sha sa gi me” vilket inte är några problem utan vegetariska momos, nudelsoppor och grönsaker kommer rykandes min väg när jag uttalar den här frasen.

En underbar liten utflykt som vi gjorde i Lhasa var till det fridfulla nunneklostret Ani Sangkung som ligger mitt i den gamla delen av Lhasa. Det är ett litet inklämt nunnekloster tillägnat Chenrezig och grundades även det under Songtsen Gampotid. Här finns även en helig meditationskammare där han sägs ha mediterat. Den inre gården är liten, trivsamt och vilsamt och full med ljuvliga blommor i krukor. Ett fåtal nunnor i mörkröda dräkter skyndar förbi till bönehallen. De är inte många nunnor som bor här längre men vi går in i Gompan, templet, och lyssnar på rogivande tibetanska mantran, visar vår respekt för Buddhas lära och fylls av beundran för dessa modiga nunnor som håller läran levande.

DET BLIR SNART dags att lämna Lhasa och tillsammans med vår guide och chaufför packar vi jeepen med resväskor, snacks och sovsäckar och sätter kurs mot Nepal. Runt oss syns kilometer långa slätter av öppna gröna landskap vilka omfamnas av höga branta berg. Forsande ringlar floderna häftigt fram i dalgångarna bredvid vägen och tibetansk popmusik strömmar från högtalarna i bilen. Vårt första mål är Namtso en helig sjö på 4500 m över havet. Innan vi kom ner till Namtso åker vi in i nationalparken, över ett pass på 5000 meter med en vidunderlig utsikt över den stora sjön och den ståtliga bergskedjan Nyenchen Tanglha. Böneflaggor i de fem elementens färger, vatten, eld, luft, eter och jord hänger runt oss och vinden är här hård och stark, luften är tunn. Att gå uppför får varje andetag att kännas matt i bröstet och hjärtat slår allt hårdare. Längs med vägen mot Namtso bor nomader i stora uppspända jakullstält och bruna jakar betar fridfullt på sina enorma gröna grässlätter.

Namtso betyder den himmelska sjön och är en av de heligaste sjöarna i Tibet. Här finns meditationsgrottor på små öar som

använts av yogis och pilgrimer i århundraden, kanske årtusenden. Väl framme vid sjön går man kora runt ett berg på en av öarna där vi också tar in på ett guest house. Synen av sjön som är spegelblank och helt ödslig eftersom man inte får bada, fiska eller åka båt här är magisk med bergstopparna som bakgrund. När vi kommer ner mot strandkanten ser vi hur här går vita jakar och betar, dekorerade med vackra färgglada rosa och gröna halsband och tofsar. Efter att checkat in på vårt enkla guest house går vi runt berget på den lilla ön där böneflaggorna hänger tätt och kikar in i de små grotterna med små tempel. Här brukade yogis förut leva och meditera men nu finns bara små altare kvar med bilder av heliga lamor och små buddhaskulpturer. Vi hör mantran sjungas och smiter in genom dörren till ett litet hus vid bergsväggen som inte ser ut som mer än ett skjul, och innanför möts vi av ett underbart litet tempel med munkar och pilgrimer, tända smör-lampor, buddhiskulpturer, thangkas och rökelse. Försiktiga blickar välkomnar oss att sitta ned i ett hörn, och med korslagda ben tar vi oss tid att meditera, tillåter de tibetanska mantrana att flöda genom vårt medvetande med slutna ögon. Vi sitter här en lång stund och njuter av den buddhistiska upplevelsen och känslan av att ta del av det genuina Tibet. Kontrasten utanför med unga kinesiska par som i sina moderna bröllopsutsyrslar tar fotografier med sjön Namtso och bergen som bakgrund är svår att slå. Brölloppsparen flockas runt de små klipporna längs med strandkanten och med sina fotografier och moderna utrustning blir verkligheten om Tibets kulturarv och naturs skörhet tydligt närvarande.

Vid det lilla men charmiga Tidrum nunneklostret badar vi i varma källor som sägs ha läkande kraft. En nunna som bor här menar att hon bara badar en dag i veckan för energin är så stark att det blir för mycket att bada mer än så. Det är fantastiskt skönt att sjunka ner i det varma vattnet efter många svala nätter och långa dagar i jeepen. Kloster efter kloster kommer längs vår väg som tillhör de olika buddhistiska sekterna, Gelug, Nyigma, Kagyu och Sakya.

Tillslut kommer vi till Shigatse i precis rätt tid för ”thangka festivalen” då stora thangkas, tibetanska buddhismålningar på tyg rullas ut från bergsluttningen vid Tashi Lunpo klostret. Shigatse är den andra största staden i Tibet och här finns Panchen Lamas kloster, Tashi Lhunpo. Panchen Lama är den lama som har ett sol, måne förhållande med Dalai Lama och är

med och utser nästa Dalai Lama. Han i sin tur utser den nästkommande Panchen Laman. Den nuvarande tibetanska Panchen Lama kidnappades som barn av kinesiska polisen och man vet idag inte var han finns gömd eller om han lever. Vi checkar in på vårt hotell som känns väldigt modernt kinesiskt och går ut för att tillsammans med ett enormt hav av tibetanska pilgrimer gå och se thankgan som nu precis har blivit avmantlad. Desto närmare klostret vi kommer desto fler tibetaner sitter på gatan i små grupper och dricker chang, en tibetansk alkoholdryck av ris och korn, och äter yakkött med händerna. Det är en festlig stämning och vi tränger oss in med pilgrimerna mot klostret för att gå runt den heliga thangkan, det är hett och trångt och lerigt från nattens blixoväder. Thangkan av Shakyamuni Buddha som är enorm och otroligt vacker med sina starka färger lyser i kontrast med de gråa bergen i bakgrunden. Det är ett ganska utmanande äventyr att tränga sig runt de smala gångarna med bönehjul på högersida i det täta flödet av pilgrimer som balanserar på sluttningen, och vi får anstränga oss för att hålla takten med de pigga äldre tibetanska kvinnorna. Tashi Lunpo klostret är ståtligt och har flera sammanlänkande vitmålade byggnader och de åtta lyckosymbolerna är insydda i gardinerna som skyddar de olika portarna och fönstren från hårda vindar.

Vår färd går vidare och timme efter timme sitter vi i vår jeep och blickar ut över floder, berg och betesmarker med jakar och får och försöker lära oss fraser på tibetan-

ska. Den tibetanska platån är spektakulär och allt känns överdimensionerat – bergen som är enormt höga, de långa kala gröna slätterna, strida floderna och de gigantiska sjöarna och dammarna som lyser glittrande magiskt turkost. Vid varje större by eller “county” blir vi stoppade av vägpolisen för att visa våra pass och vår chaufför får visa hur fort vi kört. Färden går genom regn och blixar, stekhet sol och snirklandes runt bergskammen över höga pass och ner i leriga dalar med böneflaggor fladdrandes i sluttningarna. I slutet av vår resa kör vi av mot Chomolangma, “Den stora modern” även kallad Mount Everest, för att spendera en natt vid baslägret i Himalayas skugga. Den steniga ytan och de karga bergen runt baslägret påminner om att vara på månen, regnet hänger i luften och fylls till och från med stora moln, vi närmar oss nu ca 5200 meter över havet. Tältet som vi ska spendera natten i är otroligt mysigt med röda filter och soffor som sängar, en kamin och mattor på golvet. Vädret är inte med oss men under kvällens mjukare vindar visar sig en skynt av Chomolangmas spets mellan molnen, och det mäktiga bergets snöklädda topp är nästan en överkligt ståtlig syn. Natten är kall och mörk och med värmande sovsäckar samt ljudet av Om Mani Padme Hum från vår chaufförs mjuka röst somnar vi in under foten av världens högsta berg.

DET ÄR ETT HÅRT, kalt och ödsligt landskap runt Chomolangma vilket visar den breda natur Tibet har i och med den frodighet

och grönska som möter oss när vi närmar oss Nepal. Här rinner vattenfall bland lumiga skogar som växer längs med sluttningarna och blir allt tätare då vi sakta kör ner 2000 meter mot Tibets gräns mot Nepal.

NÄR VI LÄMNAR Tibet vid gränsen känns det svårt att ta farväl av denna Buddhis- mens heliga plats på jorden och vi ger varsin kata till vår chaufför och guide. Det främsta som de visat oss i sitt land är deras outröttliga omtanke, medkänsla, generositet, välvilja och ödmjukhet. Bakom oss lämnar vi detta magiska land där nunnorna fortfarande badar i sin varma källa, jakarna betar på slätterna och pilgrimerna varje dag går kora runt Potala i Lhasa. Jag känner en enorm lycka över att ha fått besöka denna otroliga och fantastiska plats. Det är oundvikligt att inte också tänka på det starka förtrycket som sker i Tibet. När man är där blir man ständigt påmind och uppmärksam på hur den tibetanska buddhismen inte får utövas fritt i klostren och den enorma sakkaden av Hans Helighet den fjortonde Dalai Lama. Likaväl så känner jag en övertygelse om den styrka som den tibetanska kulturen besitter och hur förnippad den är med den här geografiska platsen på världens tak. Tibets framtid känns oviss men samtidigt sprids ständigt orden, kunskapen och buddhismen från den här ovärderliga platsen med vinden så som genom böneflaggorna på bergens toppar, och med ett stilla Om Mani Padme Hum hoppas jag att snart att få återse Tibets slätter en dag i frihet. ✨